

Verksamhetsplan och budget

2017

Verksamhetsplan och budget 2017

Ansvarig utgivare: Regionförbundet Sörmland ©
Layout: Carina Wilhelmsson, Regionförbundet Sörmland
Foto: s. 5, 10, 14, 18, 24 Jonas Sundberg
s. 32 Regionförbundet Sörmland
s. 39 Johnér bildbyrå
Tryck:

Innehåll

Inledning.....	4
Regionförbundets uppdrag.....	6
<i>Regionförbundets ändamål enligt förbundsordningen.....</i>	6
<i>Regionförbundets uppgifter enligt lagen om samverkansorgan.....</i>	6
Sörmlandsstrategin 2020.....	7
<i>Regionförbundet och Sörmlandsstrategin.....</i>	8
<i>Sörmlandsstrategin och folkhälsoarbetet i länet.....</i>	8
Regionförbundets verksamhet 2017.....	10
<i>Regionförbundets insatser utöver mål och strategier i</i>	
<i>Sörmlandsstrategin 2020.....</i>	27
<i>Ekonomisk sammanställning över projekt och aktiviteter</i>	
<i>inom huvudverksamheten.....</i>	30
Politisk ledning.....	31
Förbundskontoret och det interna arbetet.....	31
<i>Förbundskontoret.....</i>	31
<i>Det interna utvecklingsarbetet.....</i>	33
Ekonomi och finansiella mål.....	33
<i>Ekonomiska förutsättningar och finansiellt mål.....</i>	33
<i>Verksamhetsbudget för 2017.....</i>	34
<i>Balansbudget för 2017.....</i>	35
<i>Noter och kommentarer till budget.....</i>	36
<i>Ekonomisk plan 2018-2019.....</i>	38

Inledning

Sveriges befolkning växer och även sörmlänningarna blir fler. Enligt prognoser ökar rikets befolkning från dagens cirka tio miljoner invånare till knappt 10,6 miljoner invånare år 2020 och drygt 12,5 miljoner invånare år 2050. Allt fler unga flyttar till storstäder, vilket medför en högre andel äldre i resten av landet som bedöms få svårt att klara arbetskraftsförsörjningen.

Enligt regeringens budgetproposition står Sverige starkt. Landet har en mycket hög tillväxt, som fortsätter att vara bland de högsta under 2017. Osäkerheten kring effekterna av Brexit är stor och det är svårt att bedöma hur detta kommer att påverka Sverige, som har ett betydande handelsutbyte med Storbritannien.

Stockholm är landets största tillväxtmotor och bedöms vara en av de 600 städer i världen som kommer att betyda mest i ett globalt perspektiv. Med den absoluta närheten till Stockholm kommer detta att ha stor betydelse för Sörmland och övriga Stockholmsområdet, som redan idag har en integrerad arbetsmarknad med arbetspendling åt båda håll.

I länet och landet råder bostadsbrist och ett stort antal bostäder behöver byggas. Detta beror främst på den stora flyktingströmmen de senaste åren. Svårigheter för flyktingar att ta sig in i Europa via Turkiet och Grekland har dock inneburit att invandringsprognosen har skrivits ned.

Länets transportleder med två europavägar, tre järnvägslinjer, en internationell flygplats och en djuphamn har stor betydelse. Beslutet om Ostlänken kommer att innebära stärkta kommunikationer för Sörmland och förväntas öka antalet invånare i länet och stimulera näringslivet. Redan under byggperioden kommer efterfrågan på arbetskraft, bostäder, kommunikationer och serviceutbud att öka.

Ett starkt näringsliv är avgörande för länets utveckling. Arbetsgivare inom så väl privat som offentlig sektor har idag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Många ungdomar slutar skolan i förtid och det är viktigt med insatser för att få ungdomar att utbilda sig. Mälardalens högskola och andra lärosäten har en viktig roll, både att anordna utbildningsplatser och samverka med näringslivet kring innovation som kan stärka konkurrensförmågan och stimulera tillväxten. Digitaliseringen inom alla sektorer förväntas öka och påverka stora delar av samhällslivet.

En eventuell länsregionbildning kan komma att påverka den kommande planeringsperioden. Inför en sådan förändring behöver ett omfattande förberedelsearbete göras.

▼ Allt fler unga flyttar till storstäder, vilket medför en högre andel äldre i resten av landet som bedöms få svårt att klara arbetskraftsför-sörjningen.

Regionförbundets uppdrag

Regionförbundets ändamål enligt förbundsordningen

Förbundet ska vara ett organ för kommunerna och landstinget i Sörmland för att ta vara på länets möjligheter och främja dess utveckling. I detta ska medborgarnas/länsbefolkningens möjligheter till

delaktighet och insyn i verksamheten beaktas liksom subsidiaritet, strävan efter en uthållig utveckling, jämställdhet samt de mervärden som verksamheten inom förbundet ger upphov till.

Förbundet ska vara medlemmarnas gemensamma organ för regional utveckling, samordna insatser inom området och vara medlemmarnas gemensamma företrädare i följande frågor:

- ▶ Särskilt främja inomregional samverkan beträffande trafik och infrastruktur, näringsliv och entreprenörskap samt kompetensutveckling och arbetskraftstillgång. Internationalisering, hållbar utveckling och ungdomars värderingar är perspektiv som ska genomsyra verksamheten.
- ▶ Verkställa regionala uppdrag från staten.
- ▶ Utse eller nominera representanter i regionala samverkansorgan inom förbundets uppgiftsområde.
- ▶ Ansvara för andra tillkommande regionala uppgifter från staten samt uppgifter som medlemmarna väljer att tillföra förbundet.

Regionförbundets uppgifter enligt lagen om samverkansorgan

- ▶ Utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter.
- ▶ Samordna insatser för genomförandet av strategin.
- ▶ Besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.
- ▶ Upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.
- ▶ Följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

Sörmlandsstrategin 2020

Från och med 2013 gäller det regionala utvecklingsprogrammet Sörmlandsstrategin 2020. Detta program utformas på statens uppdrag och är ett viktigt dokument för landstinget, kommunerna, regionförbundet och andra intressenter när det gäller gemensamma regionala målsättningar och prioriteringar av olika satsningar.

Sörmlandsstrategin 2020 utgår från en vision för utvecklingen av Sörmland och är uppbyggd på fyra angivna mål samt tolv strategier. Mål och strategier är kopplade till indikatorer för att kunna följas upp både regionalt och lokalt.

Visionen

"Det ska vara enkelt att förverkliga sina drömmar, ambitioner och idéer i Sörmland."

År 2020 är det vackra Sörmland en attraktiv plats att leva, verka och växa i. Sörmland är en viktig del i den växande och långsiktigt hållbara Stockholm-Mälarenregionen.

Sörmlands unika förutsättningar attraherar både människor och investeringar. Här finns goda kommunikationer. Här är nära till natur, kultur, utbildningsmöjligheter och service, här har vi ett gott liv.

Antagen av regionstyrelsen i december 2011.

I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.

Sörmland har starka samband med omvärlden

Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv

Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer

Regionförbundet och Sörmlandsstrategin

Regionförbundets uppgift är att samordna Sörmlandsstrategin 2020 samt följa upp dess inriktning och mål. Förbundet har det övergripande ansvaret, men om tydliga resultat ska kunna nås behövs en långtgående samverkan med andra aktörer. Ett viktigt led i uppföljningen är att stämma av utvecklingen i länet med hjälp av Sörmlandsstrategins indikatorer.

Regionförbundet ska också genomföra delar av Sörmlandsstrategin 2020. Därför är verksamhetsplanen utformad efter denna strategis fyra mål med tillhörande strategier, vilka verkställs genom projekt och aktiviteter (löpande verksamhet). För dessa anges mål

som ska uppnås under året. Resultatet (måluppfyllelsen) ska leda till effekter i ett längre perspektiv (Sörmlandsstrategins mål). Utvecklingen kan följas genom Sörmlandsstrategins indikatorer, vilka sammantaget ger en helhetsbild över regionförbundets verksamhet och hur den bidrar till den hållbara tillväxt och utveckling som beskrivs i Sörmlandsstrategin 2020.

Det är angeläget att förnya Sörmlandsstrategin, som löper sedan år 2013. I en snabbt föränderlig värld är det angeläget att ha aktuella underlag med identifierade behov, uppdaterade mål och planer för att betydelsefulla beslut ska kunna fattas.

Sörmlandsstrategin och folkhälsoarbetet i länet

Förbundet har det övergripande ansvaret att samordna Sörmlandsstrategin och om tydliga resultat ska kunna nås behövs samverkan med andra aktörer. *Ett exempel är folkhälsoarbetet i länet.*

Sörmlandsstrategin 2020 relaterar i sina målområden och specifika projekt till hälsans bestämningsfaktorer och är på så sätt ett effektivt och angeläget styrdokument för folkhälsan och folkhälsoarbetet i länet.

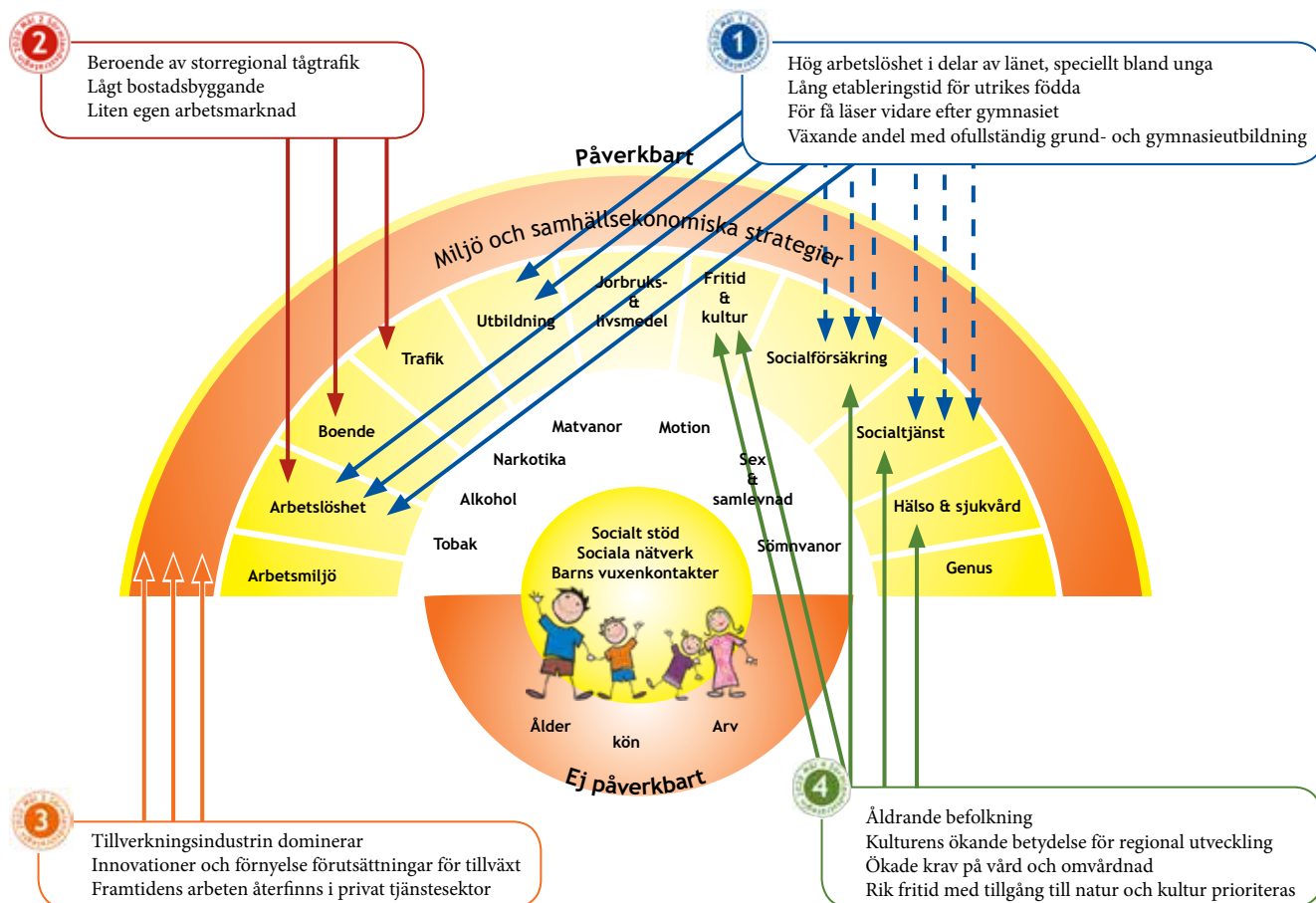
Hälsans koppling till målområdena i Sörmlandsstrategin

Hälsans bestämningsfaktorer kopplat till mål 1

De flesta livsstilsrelaterade hälsoproblem varierar med utbildningsnivån. Högre utbildning, i synnerhet akademisk nivå, minskar sannolikheten för ogynnsamma levnadsvanor. Oavslutade gymnasiestudier är inte sällan ett tidigt led i en social marginaliseringsprocess med ett kommande brett spektra av ogynnsamma livsvillkor och levnadsvanor. Tillgång till arbete och ihållande etablering på arbetsmarknaden främjar livsvillkoren gynnsamt i form av social integrering och ekonomisk självständighet.

Förutsättningar i Sörmland inplacerade i modellen över hälsans bestämningsfaktorer

Hälsans bestämningsfaktorer kopplat till mål 2

Arbete och utbildning är viktiga livsvillkor som tydligt visar samband med både hälsa direkt och via gynnande levnadsvanor som i sin tur främjar hälsan. Förbättrade pendlingsmöjligheter gör det möjligt för fler sörmlänningar att hitta ett arbete och utbilda sig utan att behöva flytta. Systematiskt utvecklande av säkra transportvägar för cykling är en åtgärd för mer jämlik hälsa då det ger förutsättningar även för cykelovana att våga sig på att cykla, för motion och/eller pendling.

Hälsans bestämningsfaktorer kopplat till mål 3

Ett välmående lokalt eller regionalt näringsliv är en betydande faktor för befolkningens livsvillkor, levnadsvanor och tillhörande hälsa. På senare år har man allt oftare framfört även det omvända orsaks-sambandet med tillväxtpotentialerna som direkt avhängiga befolkningens utbildningsmässiga resurser och inte minst hälsa.

Hälsans bestämningsfaktorer kopplat till mål 4

Tillgång till berikande fritid, natur och kultur utgör bestämningsfaktorer för hälsa, både via funktioner som mental återhämtning, intellektuell stimulans och som förutsättningar för fysisk aktivitet. Viktigt är att sträva efter att tillgodose intressen och förutsättningar i olika socioekonomiska segment i befolkningen.

Regionförbundets verksamhet 2017

I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.

Strategi: Vi anpassar utbildningar bättre till rekryteringsbehoven genom att utbildningsanordnare och arbetsgivare tydligt och tillsammans formulerar vilka behov av kompetens som finns

Projekt **Regional kompetensplattform**

Projekt mål Regeringsuppdrag med syfte att verka för en utvecklad samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt.

Fortsatt kartläggning av kompetensbehov och fördjupade studier inom utbildning och arbetsmarknad ingår. I övrigt finansiering av ett antal aktiviteter som återfinns i kompetensberedningens handlingsplan. Aktiviteterna omfattar samtliga tre strategier inom mål 1.

Budget 425 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Förstärkt regional kompetensplattform i Sörmland**

Projekt mål Förstärkning av projekt Regional kompetensplattform, via medel från Tillväxtverket, med syfte att fastställa kompetensplattformens arbetssätt och struktur i Sörmland. Aktiviteterna omfattar samtliga tre strategier inom mål 1.

Budget 225 000 kronor (Delvis projektfinansierat: intäkter 225 000 kronor från Tillväxtverket och kostnader 450 000 kronor.)

Projektslut 2017-07-31

Projekt **Satsning på Mälardalens högskola och samverkan med andra universitet och högskolor**

Projektmål Fortsatt stöd till Mälardalens högskola för att säkerställa akademiskt stöd inom framförallt områdena kompetens och innovation. Målet är att säkerställa Mälardalens högskolas status och dess möjlighet att vidareutveckla viktiga utbildningar och forskningsområden.

Samverkan med universitet och högskolor har en viktig roll att säkerställa länets behov av kompetens på många områden, särskilt de offentliga myndigheternas.

Budget 700 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet **Politisk kompetensberedning**

Aktivitetsmål Styrgrupp för implementering av handlingsplanen och initiering av nya insatser i linje med det regionala kompetensplattformsuppdraget. De insatser som finns i handlingsplanen återfinns under regional kompetensplattform eller som egna poster.

Budget 100 000 kronor

Strategi: Vi ger unga och vuxna bättre möjligheter att gå från utbildning till arbete**Projekt** **#jagmed - unga till utbildning och arbete**

Projektmål Medverkan i det storregionala socialfondsprojektet #jagmed, som syftar till att fler unga i Östra Mellansverige ska slutföra sina gymnasiestudier alternativt hitta andra vägar till en varaktig etablering på arbetsmarknaden.

Budget 350 000 kronor

Projektslut 2018-12-31

Strategi: Vi genomför behovsanpassade insatser för grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden

Projekt **Arbetsplatsintegrerat lärande**

Projektmål Pilotprojekt för att utveckla arbetsplatsbaserad vuxenutbildning i länet, med vård och omsorg som bransch och nyanlända kvinnor och män som deltagare. Regionförbundet Sörmland är projektägare och pilotverksamheter genomförs i Eskilstuna, Trosa och Oxelösunds kommuner. Finansieras av Europeiska socialfonden.

Budget 0 kronor (Helt projektfinsierat: intäkter 800 000 kronor från socialfonden och kostnader 800 000 kronor.)

Projektslut 2019-07-31

Projekt **ESF-projekt**

Projektmål I regionförbundets ambition att bistå medlemmarna med stöd i EU-arbetet har ett behov av förstudiemedel och medfinansiering av projekt identifierats.

Målet är att mobilisera aktörer i Sörmland - myndigheter, näringsliv, kommuner, ideella organisationer med flera, för att genomföra utvecklingsprojekt som leder till ökad tillväxt och minskat utanförskap på den sörmländska arbetsmarknaden.

Budget 500 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Sörmland har starka samband med omvärlden

Strategi: Vi utvecklar ett hållbart transportsystem

Projekt **Framtagande av ny länsplan för regional transportinfrastruktur i Sörmlands län 2018-2029**

Projektmål Regionförbundet Sörmland har i egenskap av formell planupprättare det statliga uppdraget att ta fram länsplanen för den regionala transportinfrastrukturen i Sörmland. Målet är att enligt det statliga uppdraget, upprätta och fastställa en ny länsplan med fördelning av medel för investeringar och förbättringsåtgärder i transportinfrastrukturen till 2018. Under 2017 kommer åtgärdsplaneringen att starta och ett förslag på länsplan arbetas fram och gå ut på remiss. Arbetet sker brett i länet med dialog och förankring hos olika intressenter.

Budget 650 000 kronor

Projektslut 2018-12-31

Projekt **Digitalisering av arbetssättet med länstransportplanen**

Projektmål Målet är att skapa överblick, tydlighet och förenklad hantering genom att utveckla ett digitalt verktyg som stöd i kommunernas och regionförbundets löpande arbete i processen. Verktöget omfattar planering och ansökan om statlig medfinansiering till uppföljning av själva genomförandet på objektsnivå.

Budget 300 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet **Utvecklingsprocesser och löpande arbete**

Aktivitetsmål Regionförbundet driver, deltar och stödjer olika utvecklingsprocesser inom transport- och infrastrukturuområdet genom att genomföra strategier och aktivt arbeta med infrastrukturplanering. Målet är att stödja och vara verksam i organisationerna och på så sätt bevaka Sörmlands och medlemmarnas intressen nationellt, regionalt och lokalt.

I arbetet ingår genomförandet av nu beslutad länstransportplan.
Förbundet är delägare i Nyköping Östgötalänken AB, Biogas Öst och Råta linjen.

Budget 440 000 kronor

Aktivitet **Genomförande av länsplanen för regional transportinfrastruktur**

Aktivitetsmål Målet är att, utifrån den årliga beslutade processen, genomföra och följa upp den regionala planen i samverkan med Trafikverket, kommunerna, kollektivtrafikmyndigheten, länsstyrelsen och landstinget. Här ingår också en summering av arbetet med "En bättre sits".

Budget 130 000 kronor

Aktivitet **Genomförande av regional cykelstrategi för Sörmland**

Aktivitetsmål Målet är att aktivt arbeta med processer och projekt i genomförandet kopplat till strategi-områdena i cykelstrategin. Under 2017 fortsätter arbetet med vägplaner för regionala cykelstråk samt utveckling och förvaltning av Näckrosleden.

Budget 100 000 kronor

Aktivitet **Utredningar och övrig verksamhet**

Aktivitetsmål Målet är att inom ramen för deltagandet i EU-projektet "Going Local 2020" undersöka förutsättningarna och villkoren för Sörmland inom området cirkulär ekonomi. I arbetet ingår att verka för Sörmlands förutsättningar att utnyttja tidigare beviljade bidrag från Naturvårdsverket. Bidraget ska hjälpa till att skapa nödvändiga förutsättningar för produktionen av lokalproducerat förnyelsebart drivmedel vilket kan användas i det sörmländska transportarbetet och på så sätt bidra till de nationella klimatmålen.

Budget 150 000 kronor

Aktivitet **Utveckling av Skavsta som internationell transportnod**

Aktivitetsmål Målet är att aktivt stödja arbetet med Skavstaområdets tillväxtpotential och hur flygplatsen kan utvecklas till en internationell nod för flyg, tåg och vägtransporter med koppling till Ostlänken. I arbetet ingår medverkan i EU-projektet "Skavsta Access 2.0" och att arbeta utifrån avsiktsförklaringen mellan Nyköpings kommun, Skavsta och regionförbundet.

Budget 300 000 kronor

Strategi: Vi skapar en modern IT-infrastruktur i Sörmland

Projekt **Digitalisering av informationsöverföring mellan vård- och omsorgsaktörer**

Projekt mål Målet är att stödja kommunerna i deras digitaliseringsarbete genom att i samverkan utveckla digitala verksamhetsnära tjänster. Under verksamhetsåret kommer arbetet att inriktas på informationsöverföring mellan kommuner och landsting.

Förbättrad informationsöverföring mellan huvudmännen bidrar till effektivare omhändertagande, sänkta kostnader, förbättrad patientsäkerhet och bättre resursutnyttjande av vårdplatser.

Budget 1 000 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet **Bredband/e-förvaltning**

Aktivitetsmål Aktiviteten har som huvudmål att stimulera utbyggnaden av den digitala tillgängligheten avseende både fast och mobilt nät. Regeringens nationella målsättning om 100 Mbit/s till 90 procent av hushållen utgör delmål till 2020. Därefter ska Sörmlands regionala strategi om 100 procent eftersträvas. Förbundet kommer även att, tillsammans med länsstyrelsen, fungera som regional bredbandssamordnare.

Budget 500 000 kronor. (Delvis externfinansiering: intäkter 857 000 kronor från Post och telestyrelsen, kostnader 1 357 000 kronor.)

Aktivitet **Politisk beredning för infrastruktur- och bostadsfrågor**

Aktivitetsmål Målet med beredningen är att knyta ihop infrastrukturfrågor, långsiktiga bostadsstrategiska frågor och regional fysisk planering.

Budget 120 000 kronor

Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv

Strategi: Vi påverkar attityder till entreprenörskap

Aktivitet **Ung företagsamhet (UF)**

Aktivitetsmål Medfinansiera Ung Företagsamhets verksamhet kring UF-företagande i länets gymnasieskolor.

Visionen för Ung Företagsamhet är att alla elever i Sörmland som vill ska ha möjlighet att driva ett UF-företag under sin gymnasietid. Ett viktigt arbete för UF är att inspirera fler lärare till att handleda ungdomar i företagande.

Budget 285 000 kronor

Aktivitet **Samarbete med Nyföretagarcentrum**

Aktivitetsmål Samverkan kring insatser för ökat nyföretagande i Sörmland.

Budget 50 000 kronor

Aktivitet **Almi Internationella Invandrarföreningen (IFS)**

Aktivitetsmål Via IFS verksamhet ska ett flertal företagare med utländsk bakgrund få rådgivning så att de kan starta företag. Även nystartade företag av denna typ ska få rådgivning. En speciell satsning på kvinnor med utländsk bakgrund ingår också.

IFS ingår i Almis verksamhet och har till uppgift att främja företagandet för personer med utländsk bakgrund. Insatserna ska vara långsiktigt hållbara, både för ekonomi, jämställdhet och kulturell integration.

Budget 900 000 kronor

Strategi: Vi utvecklar det regionala innovationssystemet med individen i fokus**Projekt** **Robotdalen (externt projekt, medfinansieras av regionförbundet)**

Projekt mål Projektet har pågått i drygt tio år som en del i Vinnovas Vinnväxt-program. Finansiering erhålls även från EU:s regionalfond. Projektets områden är fältrobotik, industrirobotik och hälsorobotik. Regionförbundet följer projektet så att det uppnår de mål som Vinnova och EU:s regionalfond ställer på projektet.

Budget 1 000 000 kronor

Projektslut 2018-12-31

Projekt **Mälardalen Industrial Technology Center (MITC)
(externt projekt, medfinansieras av regionförbundet)**

Projekt mål Syftet är att utveckla samverkan mellan företag, akademi och samhälle inom området industriell teknik, produktutveckling och innovation. I samarbetet ingår industriföretag i Mälardalen, från olika delar av Sörmland samt Mälardalens högskola. Målet är att MITC, i samarbete med andra regionala och nationella aktörer, ska bidra till att stärka industriföretagens utveckling och konkurrenskraft.

Budget 500 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Strong (Sörmland, tillväxtregion på gång)**

Projekt mål Att skapa en "Sörmlandsmodell" för länsövergripande innovationsarbete i länets alla delar samt en aktörsplattform för gemensam hantering och stöd till företag som vill växa. Att skapa och vidareutveckla en länsgemensam innovationsdag för Sörmland.

Budget 0 kronor (Helt projektfinsierat: intäkter 1 400 000 kronor från Tillväxtverket och kostnader 1 400 000 kronor.)

Projektslut 2017-12-31

Projekt **ÖMS (Östra Mellansverige) Smart specialisering 1 och 2**

Projekt mål Projekt under EU:s regionalfond för att ta fram av gemensamma styrkeområden för fem län i Östra Mellansverige. Mål i projekt 1 är att identifiera och beskriva länsövergripande styrkeområden för ÖMS samt att etablera samverkansformer och processer mellan länens utvecklingsorganisationer, företagsnätverk och olika stödaktörer.

Projekt 2 söks under året som ett fortsättningsprojekt kring fortsatt samarbete och insatser för gemensam utveckling inom de definierade styrkeområdena.

Budget 600 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet **Insatser inom styrkeområden – ”Smart specialisering”**

Aktivitetsmål En strategi för Smart specialisering i Sörmland förväntas antas av regionstyrelsen i början av 2017. Därefter påbörjas riktade insatser för utveckling av de styrkeområden som definierats i strategin. Målet är att de utpekade områdena utvecklas och ökar sin konkurrenskraft såväl nationellt som internationellt.

Budget 900 000 kronor

Aktivitet **Utveckling av det regionala innovationssystemet**

Aktivitetsmål Syftet är att samordna ett väl fungerande innovationsstödsystem, som genom ett kundorienterat arbetssätt bidrar till att människor, organisationer och företag arbetar mera innovationsinriktat, för bättre konkurrenskraft och ökad tillväxt samt för att lösa angelägena samhällsutmaningar. Målet är att systemets aktörer, med länets fyra innovationsnoder som motor, ska samverka aktivt med varandra och med olika innovativa och akademiska miljöer, för att tillsammans ge ett så heltäckande stöd som möjligt.

I posten ingår Innovationsnoderna, Almi innovationsrådgivning, Munktell Science Park, Create Business Incubator och Mötesplats Innovation.

Budget 2 600 000 kronor

Strategi: Vi bidrar till att utveckla strategiskt viktiga branscher**Projekt** **Det regionala turismutvecklingsuppdraget**

Projekt mål Målet är att följa upp att det regionala uppdraget utförs enligt upphandling. I uppdraget ingår fortsatt arbete med destinationsutveckling, där en viktig del är att professionalisera näringen och att öka lönsamheten i företagen.

Budget 4 000 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Utökat arbete med destinationsutveckling**

Projekt mål Att genomföra en studie kring inkommande besökare till Sörmland som kan ligga till grund för kommande insatser. Stärka produktområdet kultur och historia. En kommunikations- och profileringsguide för "Sveriges slottsdestination" ska utarbetas med enhetligt Sörmlandsbudskap.

Budget 800 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Almi Invest**

Projekt mål Medfinansiering av en gemensam investeringsfond i Östra Mellansverige. Fonden riktar sig till företag med tillväxtplaner och som är villiga att släppa in främmande kapital och externt ägande i verksamheten. Fonden medfinansieras av EU:s regionalfond.

Budget 950 000 kronor

Projektslut 2019-12-31

Projekt **Insatser för att främja övergången till en koldioxidsnål ekonomi**

Projektmål Medfinansiering av pågående insatser inom området koldioxidsnål ekonomi som också får finansiering från EU:s regionalfond.

Budget 300 000 kronor

Projektslut 2018-12-31

Aktivitet **Handlingsprogram för näringslivsutveckling**

Aktivitetsmål Målet är att utifrån handlingsprogrammet genomföra utvecklingsinsatser i samråd med länets kommuner och deras näringslivsfunktioner.

Budget 100 000 kronor

Aktivitet **Almi Företagspartner Stockholm Sörmland AB, basuppdrag**

Aktivitetsmål Almis uppdrag är att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medel stora företag samt stimulera nyföretagande i syfte att skapa tillväxt och förnyelse. Verksamheten ska vara inriktad på företagsutveckling genom rådgivning och finansiering med utlåning till små och medelstora företag. Här ingår också tillväxtrådgivning och samverkan i Östra Mellansverige. I aktiviteten ingår att följa upp genomförandet av de politiskt beslutade ägardirektiven.

Budget 5 800 000 kronor

Aktivitet **Almi, regionspecifikt uppdrag**

Aktivitetsmål Utforma ett regionspecifikt uppdrag kring företagsrådgivning för tillväxtföretag samt företag som står inför ett generationsskifte.

Budget 500 000 kronor

Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer

Strategi: Vi prioriterar en hållbar och attraktiv boendemiljö

Projekt Landsbygdsutveckling, inklusive Stolt mat i Sörmland

Projekt mål Att tillsammans med andra regionala parter som exempelvis länsstyrelsen, göra insatser för tillväxt på landsbygden. Ett projekt inom detta är Stolt mat i Sörmland.

Budget 175 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet Regional fysisk planering

Aktivitetsmål Med utgångspunkt från bland annat de storregionala planeringsunderlagen fortsätta arbetet med att ge Sörmlandsstrategin 2020 ett rumsligt perspektiv. En regional fysisk planering som kan sammanväga våra regionala planeringar som tillväxtplanering, infrastrukturplanering och kollektivtrafik. Detta ska ske genom en utvecklad inom- och mellanregional samverkan och dialog. Arbetet kommer i hög grad att bygga på en fortsatt utveckling av det gemensamma analysarbetet i länet och regionen.

Budget 400 000 kronor

Aktivitet Storregionalt planeringssamarbete

Aktivitetsmål Deltagandet innebär att aktivt medverka i den storregionala samverkansgruppen för Östra Mellansverige (ÖMS) och dess arbete med att ta fram gemensamma storregionala planeringsunderlag.

Budget 100 000 kronor

Strategi: Vi skapar förutsättningar för en god och jämlik hälsa hos sörmlänningarna**Projekt** **Stöd till integrationsinsatser i länet**

Projektmål Målet är att stimulera till och medverka i insatser som lyfter fram integrationen som en tillväxtfaktor. Fokus ligger på medlemmarnas behov och att hitta möjligheter till samverkan i regionen kring frågan.

Budget 175 000 kronor

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Jämställd regional utveckling**

Projektmål Målet är att inom regeringsuppdraget för jämställd regional tillväxt verka för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och på likvärdiga villkor få tillgång till de resurser som finns för regionala satsningar på hållbar tillväxt.

Budget 0 kronor (Helt projektfinansierat: intäkter 600 000 kronor från Tillväxtverket, kostnader 600 000 kronor).

Projektslut 2018-12-31

Aktivitet **Politisk beredning för jämlik hälsa**

Aktivitetsmål Målet med beredningen är att öka kunskapen om hälsosituationen i Sörmland och driva frågan om ett minskat gap i fråga om hälsa kontra ohälsa.

Budget 100 000 kronor

Regionförbundets insatser utöver mål och strategier i Sörmlandsstrategin 2020

Projekt **Ledningskonferens 2017**

Projektmål Målet med ledningskonferensen är att öka kunskapen om hur Sörmland påverkas av den globala ekonomin, inspirera till nytänkande samt att utveckla relationerna mellan regionförbundet och dess medlemmar.

Ledningskonferensen kommer att genomföras den 3-5 oktober. Tema och plats är ännu inte beslutat.

Budget 100 000 kronor (Delvis externfinansierat: intäkter 450 000 kronor, kostnader 550 000 kronor.)

Projektslut 2017-12-31

Projekt **Morgonsoffor**

Projektmål Målet är att öka kännedomen om Regionförbundet Sörmland i ett positivt sammanhang när det gäller företagande, marknadsföring och regional utveckling i Nyköping/Oxelösund, KfV-regionen (Katrineholm, Flen och Vingåker) och Gnesta samt stärka vårt varumärke.

Budget 100 000 kronor (Delvis externfinansierat: intäkter 150 000 kronor och kostnader 250 000 kronor.)

Projektslut 2017-12-31

Aktivitet **Kraftsamling Sörmland**

Aktivitetsmål Målet är att stärka länet genom en översyn av Sörmlands regionala samverkansbehov. Revidering av Sörmlandsstrategin planeras, inkluderande utredningar och fördjupade analyser. Regionförbundet ska även delta i Reglabs framsynsprocess 2017-2018

Budget 1 700 000 kronor

Aktivitet **Stödstruktur för ett effektivt utnyttjande av EU:s strukturfonder**

Aktivitetsmål Målet är att stödja och underlätta för medlemmarna och andra aktörer att utnyttja befintliga EU-medel på ett effektivt sätt. En stödstruktur med både personella och ekonomiska resurser under hela programperioden, ska fortsätta att byggas upp inom förbundskontoret. Mobilisering av både regionalfondsprojekt och socialfondsprojekt ska genomföras i länet och i Östra Mellansverige. Kunskap om EU:s möjliga finansieringsformer ska finnas på regionförbundet.

Budget 2 000 000 kronor

Aktivitet **Tematisk utvärdering**

Aktivitetsmål I uppdraget att följa upp Sörmlandsstrategin 2020 ingår att årligen göra en tematisk utvärdering av insatser som gjorts över tid inom något av strategins målområden.

Under 2017 är målet att utvärdera bredbandsutbyggnaden i länet.

Budget 300 000 kronor

Aktivitet **Sörmlandsdatabasen**

Aktivitetsmål Målet är att tillhandahålla en statistikdatabas för regionens och kommunernas analysbehov samt att ansvara för att den återkommande uppdateras med relevanta data. Härigenom får användarna möjlighet att på ett kostnadseffektivt och mer mångfacetterat sätt analysera utvecklingen. Ett viktigt mål är också att uppfylla de åtaganden som följer av SCB:s krav på sekretess och att stödja övriga användare med kunskap i analysfrågor.

Budget 125 000 kr (Delvis externfinansierad: intäkter 200 000 kronor och kostnader 325 000 kronor.)

Aktivitet **Nätverk för EU-samordnare**

Aktivitetsmål Målet är att driva och utveckla nätverket för länets EU-samordnare så att de kan stödja medlemmarnas politiker vid internationella kontakter på regional nivå och i strukturfondsarbetet.

Budget 50 000 kronor

Aktivitet **Medlemskap i Stockholmregionens Europaförening (SEF) samt Nordiska skärgårdssamarbetet.**

Aktivitetsmål Uveckla regionförbundets engagemang och medlemskap i nämnda organisationer.

Budget 150 000 kronor

Aktivitet **Medlemskap i Reglab**

Aktivitetsmål Medlemskap och deltagande i det nationella forumet för lärande om regional utveckling. I forumet möts bland annat regioner, myndigheter och forskare för att lära sig mer. Reglab driver gemensamma utvecklingsprojekt och fördjupar de regionala analyserna.

Budget 100 000 kronor

Aktivitet **Övergripande extern kommunikation**

Aktivitetsmål Målet med kommunikationen är att stärka varumärket Regionförbundet Sörmland samt bidra till att nå regionförbundets mål i Sörmlandsstrategin 2020. I samband med en eventuell regionbildning ska berörda målgrupper veta att vi kan regional utveckling; vi kan Sörmland, vi har kompetensen och vi vet hur det går till. Detta sker ur tre perspektiv, för regionförbundet, för Sörmland och för den regionala utvecklingen i länet.

Den externa kommunikationen sker bland annat genom våra främsta kanaler såsom nyhetsbrev och hemsida och inte minst genom alla de möten och nätverk som vi aktivt medverkar i.

Budget 1 250 000 kronor

Aktivitet **Den gemensamma nämnden för samverkan inom socialtjänst och vård**

Aktivitetsmål Nämnden är gemensam för landstinget och länets nio kommuner, med landstinget som värdkommun. Syftet är att tillvarata samverkanssynergier, öka effektivitet, förbättra kvalitet och skapa en så likvärdig service som möjligt inom regionen. Verksamheten delfinansieras av Regionförbundet Sörmland, vilket regleras i överenskommelse med nämnden.

Budget 2 700 000 kronor

Ekonomisk sammanställning över projekt och aktiviteter inom huvudverksamheten

Mål		Nettokostnad kronor
	I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens	2 300 000
	Sörmland har starka samband med omvärlden	3 690 000
	Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv	19 285 000
	Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer	950 000
	Övriga insatser	8 575 000
	Medel till ännu ej definierade projekt/aktiviteter	2 000 000
	TOTAL NETTOKOSTNAD	36 800 000

Politisk ledning

Regionstyrelsen är länets politiska organ för regional utveckling. Regionstyrelsen ska verka för Sörmlands möjligheter till hållbar tillväxt och utveckling med fokus på Stockholm-Mälarenregionen. I rollen som regionpolitiker ska styrelseledamöterna svara för ett regionalt synsätt i ledning och styrning av verksamheten. Nytänkande och långsiktighet kopplat till mer värde för regionförbundets medlemmar är bärande delar i arbetet.

Regionstyrelsen har 33 ledamöter med lika många ersättare och sammanträder minst sex gånger per år på olika orter i Sörmland. Mötena är offentliga. För beredning av ärenden finns ett arbetsutskott med fem ledamöter och fem ersättare.

Regionstyrelsens tre beredningar

- Beredningen för infrastruktur- och bostadsfrågor, elva ledamöter.
- Beredningen för jämlik hälsa, sju ledamöter.
- Beredningen för kompetensfrågor, sju ledamöter.

Förbundskontoret och det interna arbetet

Förbundskontoret

Förbundskontoret är regionförbundets tjänstemannaorganisation som leds av regiondirektören. Kontoret består av två enheter; enheten regional utveckling med strategier och projektledare inom olika kompetensområden samt enheten ledningsstöd, som ansvarar för förbundskontorets administration, stöd till den politiska ledningen och utveckling av interna rutiner. Därtill finns funktioner för strategisk kommunikation och regional analys.

Förbundskontorets gemensamma värdegrund är:
”Inom Regionförbundet Sörmland är värden som drivande, professionell och trovärdig ledande i vårt arbete och förhållningssätt”.

Antalet fast anställda på förbundskontoret är 18 personer. Regionförbundet kompletterar sin fasta bemanning med tidsbegränsade anställningar för olika projekt.

Fördelningen nedan visar en uppskattning av hur strategitjänsterna samt projektanställda inom regional utveckling fördelar sig på Sörmlandsstrategins olika målområden (1-4).

Mål 1	2,5 tjänster	
Mål 2	3,0 tjänster	
Mål 3	2,0 tjänster	
Mål 4	2,0 tjänster	
Övrigt	2,0 tjänster	(inklusive analytiker 1,0)
Summa:	11,5 tjänster	

Det interna utvecklingsarbetet

Förbundskontoret påbörjade under 2015 ett miljöarbete i syfte att tydliggöra och successivt minska kontorets miljöpåverkan. Miljöarbetet ska löpande följas upp internt i verksamheten och även rapporteras i delårs- och årsbokslut. Uppföljningen görs genom mätning av miljönyckeltal.

Avsikten är att fortsätta uppföljningen av dessa nyckeltal även under 2017. I samband med delårs- och årsbokslut görs uppföljning av nyckeltalen.

Övriga planerade insatser under 2017 är effektivisering och utveckling av kontorets processer och arbetsätt, utveckling av förbundskontorets IT-plattform och ökad digitalisering.

Regionförbundets miljönyckeltal

- Elförbrukningen på kontoret.
- Tjänsteresor med bil, kilometerantal (både med hyrbilar och privata bilar).
- Kopiering och pappersförbrukning på kontoret.

Ekonomi och finansiella mål

Ekonomiska förutsättningar och finansiellt mål

Enligt kommunallagen 8 kap 5 § ska en kommun, varmed jämställs kommunalförbund, för sin verksamhet ange mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Regionförbundets finansiella mål

- Budget i balans (kommunallagen 8 kap 4 §).
- Eget kapital på en nivå som ger finansiell handlingsberedskap, det vill säga 12 miljoner kronor.
- Nivån för kassalikviditet (betalningsförmåga på kort sikt) ska överstiga 100 procent. Avser kvoten kortfristiga fordringar + kassa + bank och kortfristiga skulder.
- Nivån för soliditet (betalningsförmåga på lång sikt) ska överstiga 40 procent.

Verksamhetsbudget för 2017

Budget (tkr)	Not	Bokslut 2015	Budget 2016	Budget 2017
Intäkter				
Medlemsavgifter	1	37 220	38 618	40 786
- varav kommunal finansiering		7 612	7 926	8 407
- varav landstingsfinansiering		29 608	30 692	32 379
Ersättning från länsstyrelsen	2	1 960	1 980	2 000
Externa intäkter för projekt och aktiviteter	3	3 940	2 425	4 682
Sidoverksamhet	4	100	0	0
Övriga intäkter		210	300	300
Summa		43 430	43 323	47 768
Särskild projektfinsiering statliga 1:1 medel	5	12 480	12 780	15 508
Summa intäkter		55 910	56 103	63 276
Kostnader				
Huvudverksamhet	6	-38 150	-34 570	-41 482
- varav medel till ännu ej definierade projekt/aktiviteter	7	0	0	-2 000
- varav projekt finansierade med statliga 1:1-medel	5	-12 480	-12 780	-15 508
Sidoverksamhet	4	-3 080	-2 700	-0
Politisk styrning	8	-2 100	-2 200	-2 300
- varav styrelse och AU samt övriga politiska uppdrag		-1 915	-1 970	-2 070
- varav revisorer		-185	-230	-230
Förbundskontoret	9	-17 070	-17 700	-18 700
- varav personal		-14 050	-14 000	-15 000
- varav övrigt		-3 020	-3 700	-3 700
Övriga kostnader	10	-740	-698	-790
Summa kostnader		-61 140	-57 868	-63 270
RESULTAT		-5 230	-1 765	+4

Balansbudget för 2017

Budget (tkr)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2017
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Inventarier, datorer och installationer	186	350	400
Finansiella anläggningstillgångar	519	519	519
Summa anläggningstillgångar	705	869	919
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar och övriga fordringar	4 387	3 600	4 000
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 438	2 500	2 600
Likvida medel	4 962	14 000	15 000
Kortfristiga placeringar	6 131	6 150	6 160
Summa omsättningstillgångar	29 918	26 250	27 760
SUMMA TILLGÅNGAR	30 623	27 119	28 679
Skulder och eget kapital			
Eget kapital	16 830	14 335	15 450
- därav årets resultat	-5 227	-1 765	4
Avsättningar	0	0	0
Långfristiga skulder	0	0	0
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder	10 202	7 284	8 229
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 591	5 500	5 000
Summa kortfristiga skulder	13 793	12 784	13 229
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	30 623	27 119	28 679

Noter och kommentarer till budget

Not 1. Medlemsavgifter

Enligt förbundsordningen utgör medlemsavgiften 0,58 promille av avgiftsunderlaget som är summan av skatter och avgifter under föregående år för respektive kommun. Avgifterna beräknas utifrån uppgifter från Sveriges kommuner och landsting. Medlemsavgifterna från medlemmarna är i budgeten för 2017 preliminärt beräknade till 40,79 miljoner kronor.

Medlemsavgifter för 2017, preliminär beräkning

Medlem	Avgift tkr
Landstinget	32 379
Eskilstuna	3 079
Nyköping	1 590
Katrineholm	1 010
Strängnäs	998
Flen	497
Trosa	338
Oxelösund	323
Gnesta	306
Vingåker	267
SUMMA	40 786

Not 2. Ersättning från länsstyrelsen

Enligt en överenskommelse med länsstyrelsen om ersättning för överflyttad personal till regionförbundet, gäller samma förhållande som tidigare, det vill säga beloppet är beräknat utifrån kostnaden för tre handläggartjänster.

Not 3. Externa intäkter för projekt och aktiviteter

Avser främst projektintäkter som till exempel EU-finansiering och statliga bidrag, men även projekt och aktiviteter som finansieras av regionförbundets medlemmar utöver medlemsavgiften.

Not 4. Sidoordnad verksamhet

Det innefattar 2015 och 2016 ett ekonomiskt stöd till den verksamhet inom socialtjänst och vård som från och med 2015 övergått till den gemensamma nämnd där landstinget är värdkommun. 2014 ingick verksamheten i regionförbundets verksamhet och var då helt kostnadsneutralt för regionförbundet. Från och med 2015 har regionförbundet inga intäkter för verksamheten då de övertagits av den gemensamma nämnden. I maj 2015 beslutade regionstyrelsen att regionförbundet ska åta sig en långsiktig finansiering för verksamheten på 2,7 miljoner per år och från och med 2017 ska den ingå i regionförbundets ordinarie budget. I verksamhetsplanen 2017 läggs därför kostnaden in i huvudverksamhetens budgetpost.

Not 5. Projektfinansiering statliga regionala medel

Enligt villkorsbrev från staten för projektmedel (1:1). De statliga regionala medlen från statsbudgetens anslag 1:1, redovisas i särskild projektbudget. Regionförbundet har beslutanderätt över anslaget samt administrerar och redovisar utfallet till Tillväxtverket. Den ekonomiska redovisningen av anslaget till Näringsdepartementet hanteras av Tillväxtverket. Projekten som får stöd från anslaget finns med i verksamhetsplanen inom huvudverksamheten. Under 2016 tog staten beslut om att höja nivån för 2016 till 15,5 miljoner.

Beslut om 2017 års nivå redovisas först i ett regleringsbrev från staten i december 2016. En justering av den särskilda projektbudgeten kan behöva göras när erforderligt underlag finns tillgängligt.

Not 6. Huvudverksamhet

I regionförbundets budget är 25,97 miljoner kronor avsatta för att finansiera kostnaderna för huvudverksamheten. Till detta kommer projektfinansiering från statens regionala utvecklingsmedel, anslag 1:1 (se not 5) på 15,5 miljoner kronor.

Not 7. Medel till ännu inte definierade projekt/aktiviteter

Inför 2017 förväntas behov av åtaganden för regionförbundet som inte är definierade vid framskrivandet av verksamhetsplanen. Ett utrymme lämnas i budget för styrelsen att besluta om kring aktiviteter som bedöms viktiga för länets utveckling.

Not 8. Politisk styrning

Kostnaderna är budgeterade till 2,3 miljoner kronor, vilket är en höjning med 100 000 kronor jämfört med 2016. Den årliga höjningen av de fasta arvoden, som grundas på riksdagsmannaarvoden, är beaktade samt arvodesreglementet. I politisk styrning ingår fasta arvoden och sammanträdesarvoden när det gäller styrelsen och arbetsutskottet samt övriga kostnader relaterade till det politiska uppdraget. Övriga sammanträdeskostnader som till exempel lokalhyra, de politiska beredningarna, revisionen och representation i Central Baltic ingår också i kostnaderna.

Not 9. Förbundskontoret

Antalet fast anställda är beräknat till 18 personer. Regionförbundet kompletterar också sin fasta bemanning med tidsbegränsade anställningar för olika projekt.

Kostnaden för personal har utökats jämfört med budgeten för 2016, bland annat på grund av fler tidsbegränsade anställningar än i budget 2016. Höjningen beror också på att i budgeten för 2015 beräknades att regionförbundet skulle bedriva ett projekt som skulle finansieras med externa medel och vara bemannad med befintlig personal från kontoret, vilket motsvarade 0,5 tjänst. Eftersom den extra finansieringen för det projektet upphört uppstår högre personalkostnader för förbundskontoret. Lönekostnadsökningar är beräknade till 2,5 procent.

Not 10. Övrigt

Avser främst kostnader för medlemskap i Mälardalsrådet samt kommunchefsträffar. -

Ekonomisk plan 2018-2019

Enligt förbundsordningen ska regionstyrelsen varje år ha en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Utöver budgeten för 2017 redovisas nedan den ekonomiska planen för 2018 och 2019.

I redovisad budget för 2018 och 2019 har medlemsavgifter och kostnader räknats upp med två procent per år. Vid uppräknings av huvudverksamhetens kostnader har hänsyn tagits till hur mycket regionförbundet beräknas få i extern projektfinansiering i form av till exempel EU-finansiering.

Plan tkr	Plan 2018	Plan 2019
Intäkter		
Medlemsavgifter	41 601	42 430
Ersättning från länsstyrelsen	2 040	2 080
Externa intäkter för projekt/aktiviteter	4 500	4 590
Övriga intäkter	310	320
Summa	48 451	49 420
Särskild projektfinansiering statliga 1:1-medel	15 508	15 508
Summa intäkter	63 959	64 928
Kostnader		
Huvudverksamhet inklusive projekt finansierade med statliga 1:1-medel	-41 738	-42 258
Politisk styrning	-2 350	2 400
Förbundskontoret	-19 070	-19 450
Övriga kostnader	-800	-819
Summa kostnader	-63 958	-64 927
RESULTAT	+ 1	+1

▼
Sveriges befolkning växer och även sörmlänningarna blir fler.

”Det ska vara enkelt att förverkliga
sina drömmar, ambitioner och idéer
i Sörmland.”

Box 325, 611 27 Nyköping
Besöksadress: Storhusqvarn, Västra Kvarngatan 64
Telefon: 0155-778 90 E-post: info@region.sormland.se
www.region.sormland.se